Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 110. szám. Kedd, május 15.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, május 14.

Béke a delegáczióban.

Négy esztendő óta állandóan ágyudörej zavarja meg a nemzetek békéjét. Hasztalan ülésezik évről-évre az interparlamentáris kongresszus, hasztalan jött létre a czár kezdeményezésére a hágai békekonferenczia, semmit sem sikerült elérni, különösen pedig nem sikerült elhallgattatni az ágyuk dörgését.

Előbb a Balkánon ütött ki a háboru s minden szárazföldi és tengeri blokád daczára a szultán seregei megverték a görögöket. De mert elég közel ütött ki a tüz s az európai nagyhatalmak féltek, hogy el talál harapózni másutt is, megállitották a győztes török seregeket s a görög király fiát ültették Kréta trónjára.

Másik esztendőben még a tavaszt sem várta meg az Egyesült Államok hatalmas flottája s tönkre tette a hajdan győzhetetlen spanyol ármádia siralmas epigonjait s megfosztotta Spanyolországot minden gyarmatától.

A mult őszön pedig, közvetlenül a hágai konferenczia után, kitört a háboru a rettegett világhatalom Anglia és a kis délafrikai szabad köztársaságok között s nyolcz hónap óta szakadatlanul folyik. Liddit-bombákat és öldöklő gránátokat használnak a czivilizáczió nevében a népszabadság elnyomására s a búrok küldöttsége hasztalan járja a fejedelmi udvarokat, — nem akad hatalmasság, mely az interventió szerepére vállalkozni merne.

Ezalatt a Balkánon ismét tornyosulnak a vészfelhők. Koburg Ferdinánd idegesen utazgat, országában pedig lázadás tör ki. Közvetlen szomszédunk, az állitólag osztrák-magyar befolyás alatt álló Szerbia még idegesebben nézi a bolgárok fészkelődéseit. A bolgár fejedelem királyi korona után vágyik, amibe azonban sehogy sem tudnának beleegyezni a szerb szomszédok.

Ilyen körülmények között feltünő az a békés hangulat, mely a delegáczionális beszédeket áthatja. A magyar delegáczió elnökének, *Szilágyi* Dezsőnek üdvözlő beszéde csak ugy duzzad a békés frázisoktól. De ami ennél sokkal fontosabb, ő Felségének megnyitó beszéde oly határozottan hangsulyozza a békét, mint talán még az igazán békés időkben sem tette.

És hivatkozik sulyos argumentumokra. A szép berlini fogadtatás megerősitette a hármas szövetséget; — ezt mindenki sejtette. De ugy látszik Berlinben más egyéb is történt. Mert a király beszéde különösen kiemeli azt a »folytonos egyetértést, melyet a *közel keletet illető minden kérdésre* nézve az *orosz* birodalommal ápolunk.« Világosabban kifejezve ez azt jelenti, hogy a Balkánon észlelhető nyugtalanitó mozgalmaktól nincs mit tartanunk. Még pedig nem azért, mert az orosz ugy is komolyabb dolgokkal van elfoglalva Chinában és Afghanisztánban, hanem mert sikerült az orosz politika törekvéseit beilleszteni a mi érdekszféránkba.

Ez mindenesetre szerfölött megnyugtató a monarchia népeire, de kevésbé megnyugtató az a körülmény, hogy a hadügyi készülődések ujabb 20 milliót követelnek áldozatul s mindez — a legfelsőbb kijelentések szerint — csak kisérletezés. Mekkora áldozatot kell hoznia országunknak, ha ezek a kisérletek sikerre vezetnek?!

Nem hiába tartja a régi közmondás: Si vis pacem — para bellum. Ha békét akarsz — készülj a háborura. Csak az a baj, hogy ez a készülődés aránytalanul sokba kerül, felemészti legjobb erőnket s annyira igénybe veszi anyagi eszközeinket, hogy le kell mondanunk a legszükségesebb reformokról is.

* * *

Király ő Felségének a delegácziókat megnyitó beszéde a következő volt:

Hü ragaszkodásuknak imént hallott biztositását őszinte köszönetemmel viszonzom.

A monarchia politikai helyzetében azon néhány hónap alatt, mely az országos bizottságok utolsó ülésszaka óta lefolyt, változás nem állott be. A szövetségeseinkkel fennálló, évek során át kipróbált benső viszony, mely a német császár ő Felségénél legujabban tett látogatásom alkalmával ismét oly lélekemelő módon nyilvánult, örvendetes kiegészitést talál azon kitünő viszonyban, melyben minden más hatalomhoz állunk, valamint különösen azon folytonos egyetértésben, melyet a *közel Keletet illető minden kérdésre nézve az orosz birodalommal ápolunk*: ezen helyzetből folyólag azon bizodalmat táplálhatjuk, hogy a *béke áldásai* a monarchia számára ezentul *is fenn fognak tartatni.*

Hadügyi kormányzatom ez évben is csak a legszorosabb szükség határai közt állapitotta meg fokozott igényeit. Ezen költségtöbbletek részben az előbb történt megszavazások folyományai, részben a tüzérségi fegyverzet terén eszközlendő kisérletekre, va-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy kerti ünnepség.

Németből: **L. A.**

H. tábornok — igy meséli Noir Lajos »Egy Zuave emlékei« czimü müvében, — kitünő taktikus volt. Természetes élczczel rendelkezet s ha a müvészet és irodalom terén némi ismeretei lettek volna, bármely szalon diszéül szolgált volna. Szerencsétlenségére csekély oktatásban részesült s néha a legkomikusabb helyzetbe jutott; de a zavarból mindég oly módon vonta ki magát, hogy a nevetők pártjára állottak anélkül, hogy néha nagyon is szabad tréfáját rossz néven vették volna.

Egyszer a tábornok Algirhoz közel fekvő villájának gyönyörü kertjében egy éji ünnepséget akart rendezni. Czélja volt, hogy nagyszerüen sikerüljön; nem fukarkodot, mindent megtett, hogy ünnepélye orginálitásban felülmulja a kormányzóét, ki röviddel előtte rendezett egyet, melynek fényéről egész Algir még most is beszél. Miden előkészület legjobban sikerült s a tábornok azt hitte, hogy a gazdag tartalmu programmból semmit sem hagyott ki, midőn hirtelen eszébe jutott, hogy kertjében nincsenek szobrok.

Egy kerti ünnepség szobrok nélkül el sem képzelhető

Tudta a tábornok, hogy a zephirek között a naplopók hadseregében jelenleg egy szobrász is van, ki üres óráiban egy müvön dolgozott, mely egy elhunyt ezredes siremlékének lett szánva. A zephir tehetség volt s a tábornok, kinek forgalma sem volt, mennyi idő alatt lehet gipszből egy csoportot alakitani, nem kételkedett, hogy a müvész nyolcz nap alatt kertjét az Olymp minden isten és istennőivel benépesiti. Hivatta.

— Fiam, szólitá meg, — mondják, hogy te nagyon ügyes vagy. Hallgasd mit kivánok tőled. Jövő vasárnap éjjel bállal egybekötött ünnepséget rendezek, melyhez óhajtom, hogy kertem szobrokkal legyen diszitve. Szükségem van Bachusra, Apollóra és Vénusra gipszből.

— Miért nem márványból? válaszolt a sephir. Nyolcz nap? Az lehetetlen!

— Hallgass, kiáltott a tábornok homlokát ránczolva . . . Az én parancsom előtt nincs lehetetlenség!

— De tábornok . . .

— Mondom, hogy hallgass! Ha szombat este nyolcz óráig szobraimat el nem készited a lyukba vándorolsz egy hóra.

A sephir a tábornokra nézett; ez nem látszott tréfálni.

— Mennyi pénzre van szükséged, hogy gipszet végy?

— Száz frank válaszolt a sephir egész nyugodtan. Elhatározta magát.

A tábornok meglehetős drágának találta a gypset, de mégis oda adta a pénzt. — Tehát szombat este nyolcz órakor!

— Adjon időt éjfélig! Az ünnepség ugysem kezdődik egy óra előtt.

— Nem bánom! Csak szépek legyenek! Különesen Vénus!

— Kérem, szakitá meg a sephir én csak isteneket tudok formálni.

— Átkozott! Miért?

— Müvészetemben minden speciálitás. Sohasem formáltam asszonyt.

— Ördögbe ez baj. Na de hát legyen. Tehát szombat éjjel!

— Viszontlátásra! ajánlotta magát a sephir s ment mialatt jókedvüen bajuszába mosolygott.

*

Ezen időtől fogva Algir vendéglőiben estenként nagy zenebona volt. A sephir a tábornok frankjait ugráltatva egyik vendéglőből a másikba vonult. Igy ment ez nap-nap után.

Szombat előtti napon a tábornok hivatta a sephirt. — Szép dolgokat hallottam, kiáltott fel s dühösen sodorta bajuszát. — Te lumpolsz dolog helyett skandalumokat csinálsz . . .

— Tábornok, szólt közbe a sephir, — csak akkor tudok dolgozni, ha a bortól jó kedvben

lamint elodázhatlan természetü megrendelésekre és épitkezésekre vonatkoznak.

Bosznia és Herczegovina közgazdasági élete a folytonos fejlődés rendes utján halad és ezen országok közgazdasági költségeire, mint eddigelé, saját bevételeik teljesen elegendők.

Hazafias odaadásuk iránt, melylyel magukat alkotmányos feladatuk megoldásának szentelni fogják, teljes bizodalommal viseltetvén, szivélyesen üdvözlöm Önöket.

Az egyetemi palota fölavatása.

A magyar tudomány székhelye a központi egyetem százhuszadik évfordulóját ünnepelte máj. 13-án.

Az ünnepet pedig remek uj palotájában tartotta, mely egyike Budapest leghatalmasabb épületének.

Az ünnepélyt régi szokás szerint szent mise előzte meg, mely után az uj egyetemi palotába vonultak át az ünneplők.

Egy perczre megjelent az egyetem régi fénye. A szolgák ősi ruhákban állottak a fakultások mögött, a rektor mögött jogart tart a szolga, mint valaha régen s egy kis asztalkán áll a Pázmány Péter és Mária Terézia alapitó levele.

Az ünnepély diszesen folyt le, minden ugy történt, mint valaha régen, csak az egyetem maga nem az, ami régen.

A Pázmány Péter alapitó levelére rátették a Mária Teréziáét, erre pedig a korszellemet s azt hiszik, hogy most már nem látszik ki többé az intézet katholikus jellege.

Történelmet nem lehet elfeledtetni.

Érdekes motivuma volt az ünnepélynek, midőn három doktor kisasszonyt szorgalmi dijjal jutalmaztak meg.

A kultuszminiszter különben teljes elismerését fejezte ki az épület tervezője iránt s kitartott d. u. 2 óráig, ameddig t. i. az ünnepély bevégződött.

—

Ujabb összeférhetetlenségi esetek.

A mai napon *Gajári* Ödön, *Münnich* Aurél és *Lánczy* Leó ellen összeférhetetlenségi bejelentéseket tettek a képviselőház elnökénél. Gajárinak tehát minapi felszólalásával nem sikerült elháritania ezt a kellemetlenséget, a mely ezuttal a jobboldal összeférhetetleneit éri. A bejelentések a következők:

Nagyméltóságu Elnök ur!

Miután a forgalomba került hirek azt a látszatot keltik, hogy a képviselőkre nézve komolyan akarja venni az összeférhetetlenségi törvényt, van szerencsém bejelenteni, hogy *Gajári* Ödön országgyülési képviselő az 1875. évi. I. törvényczikk 2. §. szerint a képviselőséggel összeférhetetlenségi állásokat tölt be és pedig igazgatósági tagja a *Nobel*-féle dinamit részvénytársaságnak, mely a hadügyi kormánynyal állandó üzleti összeköttetésben áll, továbbá felügyelő bizottsági tagja az *Athenaeum* irodalmi és nyomdai részvénytársaságnak, mely a »*Budapesti Közlöny*« hivatalos lapja révén az állammal állandó üzleti összeköttetésben van.

Budapest, május 13.

Tanuk: Tisztelettel

Kovács Géza, *Nagy Sándor,*
KuglerGyula. czipész-mester,
Dalnok-u. 24., III. em., 55.

*

Nagyméltóságu Elnök ur!

Miután a forgalomba került hirek azt a látszatot keltik, hogy a képviselőház végre komolyan akarja venni az összeférhetetlenségi törvényt, van szerencsém bejelenteni, hogy *Münnich* Aurél orsz. képviselő az 1875. évi. I. t.-cz. 2. §-a szerint a képviselőséggel összeférhetetlen állásokat tölt be és pedig igazgatója a »*Paragon*« hirdetési vállalatnak, mely az állammal állandó üzleti összeköttetésben van, továbbá felügyelő bizottsági tagja a *Hernádvölgyi* vasmü részvénytársaságnak és igazgatósági tagja az *Urikány zsilvölgyi* magyar kőszénbánya részvénytársaságnak, mely vállalatok különféle állami üzemekkel állandó üzleti összeköttetésben vannak.

Budapest, május 13.

Előttünk: Tisztelettel

Kovács Géza, *Sági Adolf*
Kugler. nyomdász.
Akáczfa-u. 22. II. 2. sz.

*

Nagyméltóságu képviselőházi elnök ur!

Miután a forgalomba került hirek azt a látszatot keltik, hogy a képviselőház végre komolyan akarja venni az összeférhetetlenségi törvényt, van szerencsém bejelenteni, hogy *Lánczy* Leó orsz. képviselő az 1875. I. t.-cz. 2. §-a szerint a képviselőséggel összeférhetlen állásokat tölt be és pedig:

Elnöke a nemzetközi *vaggonkölcsönző* részvénytársaságnak, mely az államvasutakkal állandó üzleti összeköttetésben van;

igazgatósági tagja a *salgó-tarjáni* kőszénbánya részvény-társaságnak, továbbá

igazgatósági tagja a *rima-murányi-salgó-tarjáni* vasmü részvény-társaságnak, mely vállalatok különféle állami üzemekkel állandó üzleti összeköttetésben vannak.

Előttünk: Tisztelettel

Feldmann Bernát, *Markó Márton,*
Kovács Géza. szabómester
Budapest, VI. ker. Király-utcza 92. III. em. 19.

—

Választási mozgalmak a Lipótvárosban.

Ugy látszik, az ősszel mégis csak meglesznek a képviselőválasztások. Erre mutat az a körülmény, hogy a Lipótvárosban *Mezei* Mór pártja teljes erővel megindította a választási akcziót. A párt most irja össze a kerület szavazó polgárai közül azokat, a kiket hiveinek tart és szervezi a pártirodát is. A Mezei-pártnak ez az akciója alighanem sorompóba szólitja a többi valószinü jelölt hiveit is.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház mai ülése.

Budapest, május 14.

Álmosan indult meg a mai ülés. Tizenegy óra felé járt az idő, amikor *Perczel* Dezső az ülést megnyitotta.

A folyosón a képviselők főleg a májusi fagyokról beszélgettek, sötét szinekkel festve az okozott károkat.

A komor hangulatot egy tatafinus bajuszu ősz dalia megjelenése oszlatja el, a kit a képviselők minden oldalról melegen üdvözölnek. Valamikor nagyon nehezen várta az egész ország. Nóta szólt róla, széltében, hosszában énekelték. hogy ő hozza majd a puskát. Ma már inkább a béke érdekében dolgozik és különösen az angolokat szeretné kibékiteni a búrokkal: *Türr* István generális.

---

vagyok. Ha ittam lármáznom kell, csak azután jön az alkotás ihlete.

— Valóban, válaszolt a tábornok sokkal nyugodtabban — hasonlót már hallottam. Különben tudod szerződésünket, ha holnap nem lesz minden rendben a lyukba sétálsz.

A sephir mosolygott. — Tudom! De még egy kérés!

— Beszély!

— Mondja meg vendégeinek, hogy a szobrokat ne érintsék!

— Miért?

— Mert a gipsz friss és könnyen szétomlik. A legkönnyedébb érintés elegendő, hogy a szobor eltörjön mely éppen akkor formálódott.

— Jó, gondoskodom róla!

— Tábornok, azt nem oly könnyü mindenkinek megmondani. Én az ön helyzetében falragaszokat csináltatnék, melyen nagy betükkel irva lenne:

— Kérem ne érintsék a szobrokat!

— Zeusra, igazad van, ez a legegyszerübb és legjobb módja.

— Számithatok reá, hogy a falragaszokat nem felejti el? Mert ha a gipszet érintik, semmiről sem állhatok jót!

— Légy nyugodt, igérem neked, a ragaszok meglesznek!

— Tehát holnap tábornok!

— Holnap!

*

Éjfél volt. Minden rendben volt, csak a szobrok hiányoztak még. A tábornok már türelmét veszté. Végre jött a házmester a jelentéssel.

— Ő lent van.

— Végre. És az istenek?

— Szintén itt vannak. Négerek hozták saroglyákon.

— Jól van. Szépek az istenek?

— Nem láttam őket, kendőkkel vannak letakarva.

Segiteni akartam neki. De ellökött s azt mondta, hogy ő maga is felállitja őket s ne alkalmatlankodjak, mert mindent össszetör!

— Igaza van — szólt a tábornok jókedvüen, hogy végre meg voltak istenei. — Ahoz nincs is semmi közöd. Müvészeknek sohasem szabad segiteni.

A tábornok még egy tekintetet vetett toilettejére s azután lement a kertbe. A sephirt nagy perlekedésben találta a házmesterrel a falragaszok előtt melyen irva vala: — Kérem ne érintsék a szobrokat! A sephir a betüket nagyon kicsinyeknek látta és lármázott, dühöngött. — Ird nagyobbra a betüket! parancsolta a tábornok s elment a müvészszel, hogy a szobrokat megtekintse. A sephir a legsürübb bokor csoportba vezette őt.

— Hol az ördögben van hát a gipsz? kérdé a tábornok — hisz ez nagyon távol van a fénytől!

— Ennek igy kell lenni, magyarázta a müvész. — Gipsz rosszul fest teljes világitásban. Bokor diszre és félhámolyra van szüksége. Ön egy pompás Jupitert fog látni!

A sephir erősen köhögött s a tábornokot egy sürü bokroktól körülvett lugasba vezette hol Jupiter állott. A tábornok a csodálkozás kiáltását hallatta. Egy pompás szobrot látott gyönyörü szakállal.

— Ördögbe, mondá — ez sikerült.

— Ugy-e tábornok?

— A kormányzó dühöngeni fog. Ily mesteri mü nem volt kertjében. Különben a te Jupitered hasonlit a zuavok őrmesteréhez.

— Ő ült hozzá tábornok!

— Egészen jól eltaláltad! Most lássam a többieket!

A sephir körül vezette a tábornokot s megmutatta Bachust azután Apollot. Minden jól volt csak a tábornok észrevette, hogy a sephir nagyon sokat köhög és okát kérdé.

— Tábornok ideges vagyok, az izgatottság okozza. Mindig félek, hogy nem jól sikerült.

— Itt van száz frank, dolgodat kitünően

Munkácsyné levele.

Az ülés elején *Perczel* Dezső elnök felolvastatta *Munkácsy* Mihályné levelét, mely ekként hangzik:

Mély megilletődéssel és hálás szivvel értesültem Nagyméltóságodnak e hó 8-ról kelt nagyrabecsült soraiból a magyar országgyülés képviselőházának részvét-nyilatkozatáról boldogult férjemnek elhunyta fölött.

Az ő szivének minden dobbanását forró hazaszeretete hevitette és alkotása közben vezérlő gondolata mindig az volt, hogy nemzete dicsőségének munkása legyen.

Nekem, ki annyi éven át minden érzetében osztoztam, végtelen fájdalmamban becses az a tudat, hogy az egész ország s első sorban a nemzet képviselete oly megható szeretettel és elismeréssel gyászolja az ő elvesztését.

Fogadja és tolmácsolja Nagyméltóságod hálás köszönetemet és mély hálámat.

Özv. Munkácsy Mihályné.

*

Az irományok előterjesztésével hamarosan végeznek és azután a szeszkontingens uj felosztásáról szóló javaslat részletes tárgyalásának folytatására térnek át.

Az ölödik szakasznál:

Rakovszky István emel szót és átszövegezést ajánl. Módositása szerint a levonási perczent mindenütt öt százalékkal volna emelendő.

Lukács László pénzügyminiszter nyomban válaszol és kijelenti, hogy a módositást nem fogadja el, mert nem tartja olyannak, amely elfogadható volna. Az ipari szeszgyárakat még jobban terhelni nem volna tanácsos sem, jogos sem. Már pedig a levonási perczent határozottan nehezitené a helyzetüket.

A Ház erre szavaz és a szakaszt eredeti szövegezésében fogadja el.

Perczel Béni jegyző olvassa a következő szakasz szövegét.

Ismét *Rakovszky* István szólal fel.

Két inditványt terjeszt be: Az egyik, hogy a kisajátitás csakis ipari szeszgyárakra szoritkozzék, a másik, hogy a kártalanitás ne 70, hanem 50 koronával állapittassék meg, harmadszor, hogy a 40.000 hktl. kontingensnek az ipari szeszfőzőknél történő felhasználásáért ne adassék semmiféle kárpótlás.

Lukács László ellenzi a módositást, amire szavazásra kerül a sor és a ház az eredeti szöveget fogadja el.

A hetedik szakasznál *Lukács* László pénzügyminiszter stiláris módositást ajánl.

Rakovszky István szövegpótlást ajánl, amely szerint kimondandó volna, hogy a szuperprémium az államkincstárt terheli.

Lukács László nem járul ehhez hozzá, mert az államkincstár ilyetén való megterheltetését nem engedheti meg.

A Ház elveti *Rakovszky* inditványát.

A nyolczadik szakasznál:

Visontay Soma szólal fel, Mezeivel polemizál és azután magára a szakaszra tér át, helytelenitvén, hogy ezt a bizottságokban *szegedi szakasznak* nevezték el. Nem járja az, hogy a törvény kiváltságot statuál egyesnek, hasonló körülmények között levő többekkel szemben. Nem engedheti, hogy ott privilégium iktattassék bele a törvénybe. Felvilágositást kér a minisztertől.

Lukács László: Visontai képviselő ugy tünteti föl a dolgot, mintha itt, ennél a szakasznál korrupcióról volna szó. Ha meghallgatta volna előbb a miniszter nyilatkozatát, akkor másként itélt volna. Hogy miért nevezték el a VIII-ik szakaszt éppen szegedi szakasznak, ezt nem tudja, mert nevezhető ez a szakasz éppugy gyöngyösi, vagy győri szakasznak is. Igaz ugyan, hogy a szakasz megalkotására a szegedi gyár adta az impulzust, ehhez hasonlót azonban adhat más vidékbeli szeszgyár is. Szükséges volt ez a szakaszbeli intézkedés azért, hogy a szegedi szeszgyár a megsemmisüléstől megmentessék.

Gajári Ödön személyes kérdésben szólal föl és a pénzügyi bizottságban a szakasz tárgyalásánál elfoglalt álláspontját okolja meg. Nem privát érdek vezette, hanem az, hogy *Szeged* város sorsát mindég szivén viselte. Privát inszinuációkat visszautasit.

Visontai Soma kijelenti, hogy távol állott tőle Gajári Ödönt meggyanusitani.

Polónyi Géza azt mondja, hogy itt ennél a dolognál a mezőgazdasági szeszgyárak fognak károsodni. O más czélzatot látott, azt, hogy a szegedi gyár a szeszkontingest kihasználandó, megvásárolhatja a kisebb gyárakat, amivel a mezőgazdasági iparnak okoz kárt. Ő nemzeti ajándékot adni nem hajlandó.

Rakovszky István szerint ugy hirlett, mintha a szegedi gyárnál jövedéki kihágások történtek volna. Ő nem tudja, vajjon igaz-e ez a vád, de ha igaz, akkor nem érdemli az a gyár, hogy ilyetén nagymérvü kiváltságban részesüljön. — Határozati javaslatot nyujt be, *mely szerint a 8-ik szakaszban foglalt szeszgyárakra nem terjed ki az 5-ik szakasz hatálya.*

Mezei Mór személyes kérdésben szól, mert Visontai meggyanusitotta a liberalizmusát.

Visontai Soma szintén személyes kérdésben beszél.

Meszlényi Pál arra kéri a minisztert, világositsa föl a Házat, igaz-e, hogy a szegedi gyár olyan nagymérvü jövedéki kihágást követett volna el.

Lukács László: A szegedi gyár megszünt volna létezni, ha a szó tárgyát képező intézkedés meg nem történik. Nem fogja engedni, hogy a szeszkontigens körül szabálytalanságok és visszaélések történjenek. Ami a fölvetett jövedéki kihágást illeti, olyan az ő miniszterkedése alatt nem történt. Emlékezik azonban, hogy 1891-ben jövedéki kihágás történt ott, ez azonban elintéződött.

A Ház a szakaszt a miniszter módositásával fogadta el.

Következtek a többi szakaszok, amelyeket vita nélkül fogadtak el. A harmadszori olvasás holnapra marad.

A börze-adó.

Öt percz szünet, amely után a tőzsde-adóról szóló javaslatot vették tárgyalás alá.

A javaslatot *Szabó* Imre előadó ismerteti és ajánlja elfogadásra.

Közben az V-ik számu karzatra érdekes vendégek érkeztek. *Körber* osztrák miniszter elnök, *Széll* Kálmán kiséretében. *Széll* Kálmán gukerrel kezében mutogatja osztrák kollegájának az egyes képviselőket.

Rakovszky István kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja. Hogy ezt a javaslatot beterjesztették, ez a néppárt érdeme, amely programmjába vette föl a tőzsdeadó megadóztatását. Reakciónáriusnak nevezi a néppártot, ez azonban nem czáfolja meg a liberális pártot, hogy hogy reakczionarius párt által fölvetett eszmét elfogadja. Szigorubb tőzsde adót kivánt volna, különösen a tőzsde szabadkőmüves tagjainak visszaéléseit szerette volna lehetetlenné tenni.

Vészi József közbekiált: Ehez a szabadkőmüveseknek semmi közük.

Rakovszky István: Melyik páholy nevében beszél?

Ezzel az ülés véget ért.

Goluchovszky gróf külügyminiszter expozéja.

Budapest, május 14.

A delegácziő mai ülésén *Goluchovszky* külügyminiszter a következő expozét tartotta: Uraim: Az a rövid időköz, a mely bennünket a tisztelt delegácziók legutóbbi ülésszakától elválaszt, érthetővé teszi az uraknak, hogy ezuttal a külügyi helyzet behatóbb fejtegetésétől eltekintek.

A tanácskozásaink befejezése óta lefolyt hónapok alatt semmi sem történt, a mi bővebb fejtegetést tenne szükségessé. Csupán arra kell tehát szoritkoznom, hogy azokra a fejtegetésekre utalok, a melyekkel az általános politikai helyzetet legutóbbi összejövetelünk alkalmával ismertetni szerencsém volt s a melyek a jelenlegi viszonyoknak is ugy általánosságban, mint különösen teljesen megfelelnek.

O császári és apostoli királyi Felségének nemrégiben, a *berlini* udvarnál tett látogatása megfelel annak a benső viszonynak, a mely a két uralkodót és államaikat összefüzi és ha egyrészt nem is kell különösen kiemelni, hogy semmiféle specziális politikai kérdések nem idézték elő ezt a találkozást, másrészt nem tagadhatjuk meg tőle azt a jelentőséget, a mely teljes mértékben megilleti, mint ujabb megerősitését azoknak az elveknek, a melyeken a közép-európai békeszövetség szilárd épülete áll.

Azok a *világrészünk nyugalmára* nézve oly értékes garancziák, a melyekről tavaszi expozémban behatóan megemlékeztem, ma is fönnállanak csorbitatlan erővel és arra a reményre jogositanak bennünket, hogy a menynyire az emberi előrelátás terjed, jövőre is épp oly hatásosan fogják előmozditani a normális állapotok zavartalan fejlődését.

E tekintetben tudvalevőleg a monarkiának *Németországgal és Olaszországgal* való szoros szövetségi viszonya értékes kiegészitést lel abban az egyetértésben, a mely közöttünk és a *szent-pétervári* kabinet között a legközelebbi *Keletet* és különösen a *Balkán*-félszige-

---

végezted, meg vagyok veled elégedve, most nem kell többet köhögnöd.

A sephir elvette a pénzt, megköszönte és eltünt.

*

A vendégek megjelentek. Fél óra mulva megkezdődött a bál. Időről időre egy-egy pár elsétált a kert bokros árnyaiba s ha vissza tértek kifejezték tetszésüket a szobrok szépsége felett. Főképen Jupiter gyakorolt nagy hatást villámmal kezében s hatalmas szakálával.

A kormányzó ki szintén ott volt, hallotta a dicséretet s Jupitert látni óhajtotta.

A tábornok sietett őt a müremekhez vezetni. A vendégek tömegesen követték.

El voltak ragadtatva. Mindannyian ismerték az őrmestert s csodálták a szobor hasonlatosságát.

Hirtelen a kormányzó felkiáltott.

— Mi baja van? — kérdé a tábornok.

— Semmi, csak ugy tetszett, mintha Jupiternek a feje mozgott volna. Csalódás volt!

— Nem, kiáltott egy tiszt — valóban mozog. Ime most ismét.

Ugy volt. Egyszerre Jupiter elhuzta arczát — s hirtelen elkezdett hatalmasan tüszszenteni.

A társaság szótlan lett, különösen a tábornok.

Most az istenség elkezdett beszélni is:

— Tábornok — mondá — ki volt kötve, hogy se ne mozogjak, se ne beszéljek. De nem tudtam kiállani, tüsszenteni kellett.

Valóságban az örmester volt, kit a sephir gyipszliszt behintése által szoborrá változtatott.

Most a tábornok felélénkült. Egy thujának az ágát letörte s Jupiterre rohant, de ez piadestáljáról leugrott s a sürüségbe menekült, követve a társaság homéri kaczajától.

Ezalatt a többi istenek, kik a lármát és nevetést hallották, kezdték magukat rosszul érezni. Leugrottak magaslatukról s a távolt keresték.

A tábornok éppen feladta a hasztalan üldözést midőn a házmester és inasok hozzá rohantak.

— Tábornok, tábornok az istenek elszöktek!

— Hagyjátok a pokolba őket! hangzott a felelet — hamis istenek! Magához pedig igy szólt. — Most nem csodálom, hogy nem engedte őket érinteni.

Az esemény sokkal inkább felvidámitotta a társaságot, hogysem a bünösök lakoltak volna.

Azt beszélték mégis, hogy ilyen ünnepség Algirban még nem volt . . Ez a tábornokot is kibékitette. Megbocsátott a sephirnek valamint a szobroknak.

———

tet érdeklő kérdésekre nézve fönáll, ugyszintén valamennyi többi hatalmassággal való kitünő viszonyokban s ezt a konstellácziót egész terjedelmében föntartani, sőt lehető legzavartalanabb fönnállását biztositani, állandó gondoskodásunk tárgya.

Másrészt azonban alapos az a föltevés, hogy azoknak az áldásos következményeknek a felismerése, a melyek ebből Európa békeérdekeire nézve máris származtak, a többi érdekelt tényezőket nem kevésbbé fogja megerősiteni abban a szandékban, hogy őszintén és lojálisan közreműködjenek egy münek a megszilárditásában, a mely egyedül képes bennünket végzetes nemzetközi konfliktusoktól és mélyreható rázkódásoktól megóvni.

Az a remény, a melynek néhány hónappal ezelőtt kifejezést adtam, hogy t. i. *Anglia* és a *dél-afrikai* köztársaságok között kitört konflagráczió nem fog veszedelmes visszahatást előidézni a nagyhatalmasságoknak egymás között való viszonyára, eddig szerencsére teljes mértékben megerősitést nyert és hihetőleg alapos az a remény, hogy jövőre is megleszünk kiméive e tekintetben sulyos következményü meglepetésektől.

Ez bizonyára már magában véve is örvendetes momentum, amely azonban semmiképp sem gyöngitheti azt a hő óhajtást, a melylyel *a hadi állapotnak nemsokára való befejezését szeretnők látni.*

Mennyiben van erre kilátás, egyelőre még bajosan itélhető meg; minden esetre *teljesen kizártnak tartom egy barátságos közvetitő akczió közbenjöttét,* a melyet különben csak akkor kisérhetne siker, ha mind a két hadviselő fél egyaránt hajlandó volna azt igénybe venni, a mi tudvalevőleg nem áll.

Ez alkalommal arra a sokféle támadásra is óhajtok reflektálni, a melyek ugy a parlamenti képviselőtestületekben, mint más gyülésekben és a sajtóban is a kormány ellen a *semlegesség állitólagos megszegése* miatt intéztettek.

Az e tekintetben elhangzott állitásokat már ismételten megczáfolták ugyan illetékes helyről és legutóbb nagyon kimeritően az osztrák miniszterelnök urnak a Reishsrath képviselőházában tett nyilatkozatával, mindazáltal nem mulaszthatom el, hogy magam részéről is határozottan tiltakozzam a nemzetközi jog bizonyos elveinek önkényes magyarázata ellen, a a mely nem egyezik meg sem a betüjével, sem a szellemével azoknak a rendelkezéseknek, a melyek a semlegesség fogalmát körülirják.

Egyébként föntartom magamnak a jogot arra, hogy az esetben, ha ez a kérdés e tisztelt gyülésnek a kebelében is hasonló módon hozatnék elő, tárgyilagos érvekkel kimutassam a felhozott vádak alaptalanságát.

A költségvetési előterjesztések, a melyeket a közös miniszterium nevében a tisztelt delegácziók első ülésén benyujtani szerencsém volt, a monarkia két állama pénzügyi terherviselőképességének leggondosabb figyelembevételével állittattak össze és az 1901. évre kért kiadási többlet tekintetében a legszükségesebb kiadások keretében mozognak.

Ha azonban ez az összeg is meglehetősen érezhető áldozatnak látszik, a melyet az adófizetőknek viselniök kell, másrészt figyelembe kell venni, hogy a közös kormánynak annál a sulyos felelősségnél fogva, a melyet visel, mindenkor igyekeznie kell a monarkia védőképességéről gondoskodni és soha sem szabad feledni, hogy a legbékésebb konstellácziók közepette is beállhatnak olyan események, a melyek nagyhatalmi állásunkat érinthetik s a melyeknek ez okból nem szabad bennünket hiányosan előkészülve találniok.

Ebből a szempontból tehát azok a követelések, a melyeket támasztunk, több mint igazoltak és félreismerném a tisztelt delegácziók hazafias érzelmeit, ha nem adnék eleve is kifejezést annak az erős meggyőződésemnek, hogy teljesen meg fogják érteni pénzügyi követeléseinket.

A vezetésem alatt álló tárcza előirányzatának a mult évi követelésekhez képest való emelése főleg konzulátusaink rendszeres fejlesztésére való és megfelel a delegácziók kebelében ismételten kifezett óhajoknak, ugy, hogy azokat a t. gyülés figyelmébe még különösen is ajánlanom aligha szükséges.

A tiszteletbeli hivataloknak valóságos konzulátusokká való átalakitása és uj tényleges állásoknak a kreálása azokon a helyeken, a hol gazdasági érdekeink vannak, a rendelkezésünkre álló eszközökhöz és a rendelkezésünkre álló személyzethez képest következtesen folytattatik és éppen ennek a törekvésnek szem előtt tartásával külön misszió kiküldésével gondoskodtam róla, hogy az az ut, a melyet ő felsége *Donau* nevü hajója ez év folyamán a nyugat-amerikai partokon tesz, arra használtassék fel, hogy az ottani viszonyok közelebről tanulmányoztassanak és hogy azok a pontok, a melyeken tényleges képviseleti hatóságok kreálása kereskedelempolitikai szempontokból ajánlatos volna, kipuhatoltassanak.

A midőn most még kérem az urakat, hogy az előterjesztett költségvetés tárgyalásába belemenni sziveskedjenek, természetesen rajta leszek, hogy minden fölvilágositást, a melyet tőlem a vita folyamán kérni fognak, a lehető legkimeritőbb alakban megadjak.

Az első szóbeli tárgyalás a kir. táblán.

Nagyvárad, május 14.

A *nagyváradi kir. táblán* ma volt az uj bünvádi perrendtartás értelmében az első szóbeli felebbezési tárgyalás. Maga a tárgyalt ügy elég jelentéktelen és csakis az előtte lefolyt ünnepélyesség adott annak nagyobb jelentőséget. A tárgyalás most szükségből az első emeleti tanácsteremben folyt le, a hallgatóságnak fenntartott helyeken a nagyváradi jogász világ számos tagja s a helybeli sajtó képviselői voltak jelen.

A tanács elnöke *Ritoók* Zsigmond kir. táblai elnök, az ügy előadója *Urbán* Adolf kir. tábla biró, szavazó birák: *Molnár* Géza, *Foynár* Dénes, *Harmathy* Károly, *Szegedy* tanácsjegyző.

A közvád képviseletében dr. *Tassy* Pál kir. főügyész jelent meg, mig a külön védelem képviseletében dr. *Weiszberger* Lipót ügyvéd.

Kevéssel 9 óra után fölállott *Ritoók* Zsigmond kir. táblai elnök és a következőket mondta:

Tisztelt Uraim!

A mai naptól kezdve a magyar igazságszolgáltatásnak uj tényezői lépnek a kir. tábla elé. Rég ismert szervei ezek a magyar igazságszolgáltatásnak, de most uj alakban lépnek fel, hogy közvetlenül gyakoroljanak befolyást az igazságszolgáltatásban mint közvádló, közvédő és külön védő. Több czélja van az uj bünvádi perrendtartásnak, de egyetlen czélja jogosult itt és az, hogy a törvény betöltessék és ez az igazság érvényesüljön. Ezt a czélt gyakorolja a közvádló és közvédő, a midőn a materiális vád és védelem jogait gyakorolja s ezt a czélt szolgálja a külön védő is, a midőn védencze érdekében a humanizmusra apellál.

Tisztelt Uraim! A kir. tábla örömmel fogadja az igazságszolgáltatás uj tényezőit munkatársaiul és üdvözlöm a közvád képviseletében megjelent dr. *Tassy* Pál kir. főügyész urat és a védelem jogát gyakorló dr. *Weiszberger* Lipót ügyvéd urat. Az igazság szelleme vezesse müködésükben.

Az elnök üdvözlő szavai után dr. *Tassy* Pál kir. főügyész állott föl szólásra.

Méltóságos Elnök Ur!

Igen tisztelt Uraim!

Engedtessék meg nekem, hogy azok után a szives szavak után, a melyek a méltóságos elnök ur ajkáról elhangzottak, én mint a közvád képviselője fölszólaljak. Őszinte örömmel hallottam, hogy a kir. tábla minket, mint az igazságszolgáltatás uj tényezőit örömmel fogadja kebelébe és én nem ragadhatok meg szebb alkalmat mint ezt, hogy az ügyészi kar nevében fogadalmat tegyek arra, hogy a magyar ügyészi kar mindenkor hü marad tradiczióihoz s azt a szellemet, a törvény intenczióját megvalósitani törekedni fog.

Dr. *Weiszberger* Lipót védő azért szólal föl, mert lehetetlen, hogy meg ne köszönje az elnök és kir. főügyész szives szavait. Vázolja a régi bünvádi rendtartás hibáit Eddig két féle igazság volt, alaki és alanyi. Mi magyar ügyvédek különös örömmel üdvözöljük az uj rendszert, mely inkább az igazságot keresi, mint a bünöst. Az uj törvények hatása attól függ, hogy miként alkalmazzuk azt, de a kir. tábla niveauja biztosit mindenkit arról, hogy az uj törvény helyesen lesz a gyakorlatba átvive.

*

Ezután kezdetét vette az ügy tárgyalása.

Elnök konstatálja, hogy a közvédő nem jelent ugyan meg, de a tárgyalás azért megtartható.

Urbán Adolf előadó részletezi az ügy tényállását. Löwy Márton segesvári születésü, nagyváradi illetőségü péksegéd özv. Papolczy Ferenczénél volt alkalmazásban s 54 frtot sikkasztva megszökött. Később azonban visszament hozzá ismét szolgálatba s megigérte, hogy az elsikkasztott összeget le fogja szolgálni. Ez azonban nem következett be, hanem később 5 frt 4 krt sikkasztva ismét megszökött, sőt Rosenfeld Lajos kölcsönkért nagykabátját is elzálogositotta egy rosszhirü mulatóhelyen. A gyulai rendőrség a tettest Gyulán letartóztatta s visszakisérte a nagyváradi törvényszék fogházába, hol 1 hónapot töltött vizsgálati fogságban. A nagyváradi kir. törvényszék ezután Löwyt több rendbeli sikkasztás vétsége miatt 4 hónapi fogházra itélte.

Felolvassák ezután a végtárgyalási jegyzőkönyvet.

Elnök: Kérem a védő urat, terjessze elő a védelmet.

Weiszberger Lipót dr. védőügyvéd előterjeszti, hogy alaptalan a vád, mert védencze csak annyit vitt el az özv. Papolczyné pénzéből, a mennyit hite szerint a magáénak gondolt. Enyhitő körülménynek kéri betudni a vádlott hiányos nevelését, sanyaru anyagi viszonyait s mindezek alapján a büntetésnek a leszállitását kéri.

Dr. *Tassy* Pál kir. főügyész röviden akar a védelem szavaira reflektálni. A sértett tagadta a vizsgálat alkalmával, hogy köztük valami elszámolás féle lett volna. Ő a maga részéről kétségbevonhatatlanul beigazoltnak véli a vád fennforgását. Hiszen a vizsgálati jegyzőkönyvet felolvasták a vádlott előtt s ő az azokban foglalt adatokat mind elfogadta. Az első foku itélet fenntartását kéri.

A tanács azután visszavonult itélethozatalra, mely mintegy egy egész órát vett igénybe, mert az uj perrendtartás szerint az itélet megfogalmazva hirdetendő ki.

A kir. tábla a vádlottra nézve helyben hagyja az itéletet.

Az itéletben ugy a vádló, mint a védő megnyugodtak.

Fagy és árviz.

Részletesen megemlékeztünk azokról az elemi csapásokról, a melyek az ország sok vidékén és Biharmegyében is oly tetemes kárt okoztak a gazdáknak.

A május hónap elején bekövetkezett sürü esőzések a székelyhidi járásban okoztak óriási károkat. Több község határát teljesen ellepte az áradás és a vetések, kaszálók tönkrementek.

A fagy is sok kárt tett, bár szerencsére kisebb a veszedelem, mint az első napon hitték.

A nagyváradi hegyen a fagy által ért növényzet és szőlő egy része kiheveri a bajt. Ha

a fagy után meleg napos idő köszöntött volna be, a kár még nagyobb lenne. A hegybiró a szőlőkben okozott kárt a termés 20 %-ára teszi. A fagy különben szórványosan okozott kárt. Egyik helyen az alább fekvő szőlőt, másutt, közvetlen e mellett pedig a tetőn levő szőlőt hervasztotta le.

A nagytemető mellett levő városi szőlőtelep azonban teljesen tönkre ment; az összes szőlőhajtások lefagytak.

A gazdák most ugy akarnak némileg segiteni a bajon, hogy a megfagyott hajtásokat lemetszik. Az ezután kijövő uj hajtásokon talán még lesz egy kevés elkésett termés.

A székelyhidi járásban pusztitott árvizről és fagyról a főszolgabiró a következő jelentést terjesztette a megye alispánjához:

Tekintetes Alispán Ur!

Teljes tisztelettel jelentem, hogy a Berettyó folyó a hirtelen és nagymérvü esőzés folytán annyira kiáradt, hogy a szent-jobbi és csanálosi határban a közlegelőt és szántóföldek egy részét teljesen elöntötte s az apátsági uradalom bérlőjének s a lakosságnak mérhetetlen károkat okozott egyrészt a vetésben, de különösen a legelőn és kaszálókon, melyek teljesen használhatatlanekké váltak.

A helyszinen kint voltam, a viz helyenkint a házakig ér, de karhatalommal kiköltöztetni senkit sem kellet s ember vagy állat élet áldozatul nem esett.

Ez alkalommal szomoru kötelességel jelentem, hogy ma virradásra nagy fagy volt, mely a *szőlőtermést teljesen elvette* s a konyhai veteményekben is sok kárt okozott, a mezőgazdasági veteményekben netán okozott kár csak pár nap mulva lesz észlelhető.

Székelyhid, 1900. május 12.

Kovásznay Marczel,
főszolgabiró.

Biharról a fagyra vonatkozólag irja levelezőnk, hogy a lakosság kétségbe van esve a pusztulás miatt. Az egész mező s a kertek le vannak tarolva a fagy által. A kerti vetemények, a szántóföldön a tengeri, burgonya megfagytak; teljesen tönkre ment a rozsvetés, a mely már a fejét is kihányta.

A községtől messze fekvő Mezőfalva tanyán 300 holdnyi rozsvetés pusztult el, bátran lehet kaszálni.

A gyümölcsben, különösen a cseresnye és szilvásban sok a kár.

A nagy áldozattal és szorgalommal örökitett szőlő az idén igen jó termést igért. Most a gyenge hajtások, fürtök összezsugorodtak s megfeketedtek. Megfagyott mind. A kár igen nagy.

A megye többi járásaiban is nagy károkat okozott a fagy.

UJDONSAGOK.

A magyar katholiczizmus kilenczszázados jubileuma.

Esztergom, május 14.

Esztergomban nemrég bizottság alakult, hogy a magyar katholiczizmus 900 éves évfordulójának Esztergomban tartandó országos megünneplését előkészitse. Az egyházi albizottság *Maszlaghy* Ferencz prépost-kanonok elnöklete alatt ülést tartott, melyen az elnök tudatta a bizottsággal, hogy a herczegprimás jóváhagyólag vette tudomásul a bizottság propoziczióinak nagy részét.

Nagy lelkesedést és tetszést keltett *Rózsa* Vitál főgimnáziumi tanár inditványa. Sokkal magasztosabbnak tartva az ünnepet, hogy sem azon sablonszerü ünnepélylyel átfutnánk és kielégitve lennénk az elmondottakkal, javaslatba hozta, hogy a herczegprimás hatalmas támogatásával eszközöltessék ki a *Szent Jobbnak Esztergomba való hozatala* mely augusztus 14. és 15-én a bazilikában közszemlére kitéve ájtatos nemzeti zarándoklat központjává tenné városunkat. E réven inditványozó a király idejövetelét is biztosabbnak tartja. Azonkivül a püspöki kart is nem pusztán meghivni óhajtja, hanem *a Szent István által alapitott püspökségek főpásztorait különösen fölkérni, hogy ezen rájuk nézve alapjelentőséggel biró ünnepen résztvenni sziveskedjenek.* Ezeket nemcsak a történelmi mult hálás momentuma, de az összetartás egysége Esztergommal, a Szent István által alapitott primási székhelylyel ösztönszerüleg sugallja. A Szent Jobbot alig lehet ebben az évben másutt legméltóbban ünnepelni mint nálunk, hol az áldását először hintette szét.

1. A Szent Jobb Esztergomba külön hajón diszőrséggel lehozassék, itt primási diszhintón a bazilikába fölkisérve, két napig közszemlére kitétessék. 2. A Felség, kormány, püspöki kar, törvényhozás jelenléte kikéressék. — A Szent Jobbot itt processionaliter fogadná a főkáptalan, vármegye, város, papság stb. és kisérné fel a bazilikába; a merre a hajó elhaladna, a Dunamenti városok és községek ünnepi diszbe öltözve, őseink buzgóságával szent énekekkel üdvözölnék a szent ereklye átvonulását.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 19. Esküdtszéki tárgyalás.
Május 27. Permetező kiállitás a városi szőlő telepen.
Május 31. A gymnaziták majálisa.

---

* **Wolafka püspök jubileuma.** A debreczeni róm. kath. valássu hölgyek dr. Wolafka Nándor negyedszázados papi jubileuma ügyében értekezletet tartottak. Az értekezleten özv. Brunner Edéné urnő elnökölt, aki melegen üdvözölte a hölgyeket. Majd Unger Gusztáv kir. táblai biró, a jubileumi ünnepséget rendező bizottság elnöke ismertette az eddig tett intézkedéseket, a fényes ünnepély programmtervezetét s azt a mozgalmat, amelynek czélja, hogy szegény gyermekek ruhával és könyvvel való ellátására a jubiláns nevére alapitványt tegyenek. A hölgyek véleménye az volt, hogy az alapitvány fejlesztésére kell az ő buzgalmukat is irányitani s lelkesedéssel vettek át iveket, hogy erre a czélra gyüjtést inditsanak. Mivel pedig az alap végczélja, hogy vallásfelekezeti különbség nélkül részesitsék a kath. iskolák szegény növendékeit segélyben, a humánus czélra bárkitől örömmel fogadnak bármily csekély adományt is. A jubiláns mellett a szeretet és ragaszkodásnak rendkivül meleg nyilatkozatai hangzottak ezután el s végül határozattá emelték, hogy több más küldöttség mellett a jubileum napján a kath. hölgyek egy nagy deputácziója is üdvözölni fogja dr. Wolafka Nándort

* **Májusi szentbeszédek.** Naponként ugy az olaszii mint az ujvárosi plebánia templomban nagy közönség vesz részt a májusi Mária ájtatosságon. Vasárnap este a zsufolásig megtelt várad-olaszii plebánia templomban dr. *Steinberger* Ferencz kanonok tartott remek egyházi szónoklatot az anyai szeretetről, remek példákkal okozván lelki gyönyört hallgatóinak. A szent beszéd végén kijelentette a jeles egyházi szónok, hogy a beszéde alapján választott tárgy oly mély és gazdag, hogy egy beszéd keretébe nem foglalható s ezért azt a *Szent László-templomban* e hét csütörtökjén, *május hó 17-én* este 7 órakor folytatni fogja. — Ugyancsak vasárnap este a Szent László-templomban dr. *Vucskics* Gyula plebános, a májusi ájtatosság alkalmával tartott szent beszédjében ecsetelte azon benyomásokat, a melyeket a kath. egyház fejének látása s az örök város emlékei gyakoroltak lelkére. A predikácziót nagyszámu ájtatos hivő hallgatta.

* **Változás az egyházmegyében.** *Liszt* Imre görbedi plebános nyugdijazását kérte. Negyven év óta plebánoskodott ő, mint az Urnak egyszerü, de hü szolgája s utóbbi helyén Görbeden 25 év óta munkálkodik az Ur szőlőjében. A nagyérdemü lelkipásztor helyére ideiglenesen *Fák* Emánuel nagyszalontai coadjutor lett kiküldve a plebániai teendők ellátására.

* **Templombucsu Gyulán.** Nagy ünnepséggel ment végbe Gyulán a r. kath. templomszentelésének évforduló ünnepe. A szépen feldiszitett templomban *Grócz* Béla prépost-kanonok tartotta a szent misét, segédlet mellett. A templom zsufolásig megtelt ünnepi ruhába öltözött közönséggel.

* **Gróf Pongrácz Vilmos** nagykágyai birtokos, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának virilis tagja, ma délután *Cséntelken* — mint nekünk távirják — szivszélhüdésben hirtelen *meghalt.* Az elhunyt gróf látogatóban volt a *Wertheimstein* családnál Cséhtelken s itt érte a hirtelen halál.

* **A nőegylet köszönete.** Mindazon urak és urhölgyek, kik a f. évi ápril hó 21-én Nagyváradon a megyeház nagytermében megnyitott mükedvelői tárlaton müveiket kiállitani kegyesek voltak, fogadják a biharmegyei és nagyváradi nőegylet nevében közremüködésükért hálás köszönetemet, mivel egyedül nekik lehet tulajdonitani azon szép erkölcsi és anyagi sikert, mit ezen valóban szépen sikerült kiállitás eredményezett. A kiállitás 1272 kor. 44 fillér tiszta jövedelme nagyban fog hozzájárulni ahhoz, hogy az egyletünk által tervezett női menház már a legközelebbi jövőben létesittessék. Nagyvárad, 1900. évi május hó 13. Özv. báró *Gerliczy* Félixné, szül. *Korniss* Lujza grófnő elööknő.

* **Rendkivüli megyegyülés.** Biharvármegye törvényhatósága május hó 23-án délelőtt 10 órakor rendkivüli közgyülést tart. A renkivüli közgyülés összehivását az tette szükségessé, mert a *Ludovica* akadémiában megüresedett alapitványi helyekre nézve az ifjak ajánlását még e hónapban fel kell terjeszteni a honvéd miniszterhez s igy a juniusi rendes közgyülésig nem halaszthatják az ügyet.

* **Diákok kirándulása.** A nagyváradi prem. főgymnásium ifjusága május hó 26-án tanulmányi kirándulásra megy *Biharra.* A kiránduláson, a melynek czélja a bihari történelmi nevezetességü földvár megtekintése, — a tanári kar is részt vesz.

* **Elfogott szökött katona.** A 39. gyalogezred egyik közlegénye két nappal ezelőtt kiment a nagyváradi várból s azóta mit se tudtak róla. Az oláh fiu Kolozsvári utczán a Steinberger háznál lévő korcsma padlásán volt elbujva a szalma közé. A katonai őrjárat már kereste a szökevény katonát s meg is találták a halálra rémült katonák s bekisérték a várba. A 8. században szolgált a dezentor.

* **A premontrei rend gyásza.** A jászóvári premontrei rendnek gyásza van. A rend egyik tagja: *Tóth* Albin József premontrei rendi áldozár, főgymnásiumi tanár meghalt. Az elhunyt pár év előtt a nagyváradi főgymnásiumban is töltött be tanári széket s ez időben ösmert és rokonszenves egyéniség volt Nagyváradon. Az örök világosság fényeskedjék néki!

* **Önkéntesek mulatsága.** A nagyváradi egy éves önkéntes gárda a napi fáradalmak mellett erősen buzgólkodik, hogy a nyári egyhanguságba egy kis pezsgő életet hozzon, ha csak rövid időre is. Egy nagyobbszerü nyári mulatságot akar rendezni s az előkészületek már folyamatban vannak. A rendezőséget is megalakitották.

* **Keramit burkolat.** Nagyvárad városa pályázatot hirdetett a szinház környékének, a Bémer-térnek, a Fő-utcza egy részének és Kolozsvári-utczának kiburkolására. A kerámiai gyár már beadta ajánlatát, de azt aligha fogadják el, olyan drága. A keramit burkolás négyszögméterenként 12 korona, a kettős keramit 14 korona. Hat évig ingyen tartja fenn. Ez nagyon drága kövezet az üres kasszához.

* **Uj posta beosztás.** Biharvármegye *Sáránd* községében müködő sárándi postahivatalt 1900 május hó 16-tól kezdve a sárándi vasuti állomásra helyezte át a posta-igazgatóság. A postahivatal-postai összeköttetését továbbra is a *Debreczen-Nagy-Léta* és *Sáránd-Derecske* között mindkét irányban közlekedő postavonatokkal fogja kapni, — postamesteri kezelés alatt teljes fel és leadási postaszolgálattal és a postatakarékpénztár közvetitő hivatala gyanánt fog müködni. A postahivatal kézbesitési kerületébe Sáránd község és Nagymező puszta fog tartozni.

* **Óvodák fölszerelése.** Nagyváradon most két óvodát államositanak, mig az év végén és a jövő évben még hét óvodát államositanak városunkban. A hét óvoda első felszerelését a város adja s a felszerelés tárgyában ma, május 15-én délután 5 órakor értekezlet lesz a városházán, a melyben részt vesznek *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő, *Komlóssy* József tanácsnok, *Réz* Mihály felügyelő-igazgató és *Böszörményi* Géza, az óvoda bizottság elnöke.

* **Félszázados orvosi jubileum.** Vettük a következő meghivót: Folyó évi május hó 15-én félszázada lesz, hogy egyletünk választmányának egyik nagyérdemü és nagyrabecsült tagja, dr. *Kutiák* Ágoston, orvostudorrá avattatott s hogy e nehéz hivatása lelkiismeretes betöltésével embertársainak javát szolgálja. Egyletünk, a melynek Kutiák dr. alapitása óta lelkes és buzgó tagja, elismerését és háláját akarja leróni, a mindőn elhatározta, hogy ez évforduló alkalmából, ez évi május hó 15-én, délelőtt 11 órakor, a vármegyeház kis termében, a becsült tagtárs tiszteletére jubileumi ünnepélyt rendez. A midőn ez ünnepélyre tisztelettel meghivom, legyen szabad remélnem, hogy megjelenésével ünnepélyünk fényét emelni szives lesz. Nagyvárad, 1890. május hó 10-én. A »Biharmegyei orvos-gyógyszerész és természettudományi egylet« megbizásából dr. *Edelmann* Menyhért, egyleti titkár.

* **Városi alapitványi helyek a hadapród-iskolában.** Az 1897. évi XXIII. t.-cz. alapján létesitett m. kir. honvéd hadapród-iskolák 1900/1901-ik I. évfolyamába Nagyvárad város által alapitott két dijmentes hely fog betöltetni, melyhez a bemutatási jog Nagyvárad város közönségét illeti. Felvételi feltételek: 1. A pályázó magyar állampolgársága s nagyváradiil letősége. 2. A pályázó testi alkalmassága a katonai nevelésre, a mi valamely honvéd vagy közöshadseregbeli *tényleges* állomásu orvos szabályszerüen kiállitott véleményével igazolandó. Ugyanezen bizonyitványban a himlő-oltás is igazolható. 3. A megkivánt előismeretek, vagyis valamely közös iskola (gimnázium reál vagy polgári iskola) négy alsó osztályának legalább »*elégséges*« eredménynyel történt elvégzése igazolandó, esetleg az előző évi végbizonyitvány is a folyó évi tanév I. és II. időszakának időszaki értesitője vagy a letett felvételi vizsgáról szóló bizonyitvány csatolandó. 4. Kifogástalan erkölcsi viselet, mely az iskolai bizonyitványban esetleg hatósági erkölcsi bizonyitványnyal igazolandó. 5. A betöltött legkisebb és tul nem haladott legmagasabb életkor vagyis az elért 14-ik és tul nem haladott 16-ik életkor, mely folyó évi szeptember 1-ére vonatkozik és keresztlevéllel vagy születési bizonyitványnyal igazolandó. 6. A kérvényben kifejezése annak, hogy a folyamodó az „*Utasitás a pályázók felvételére nézve a honvéd nevelő és képző intézetek bő határozmányait ismeri*“ s a feltételeknek eleget fog tenni. A betöltendő két helyre két ifju első sorban, kettő esetleg három másodsorban fog bemutattatni. Felvétetnek tehát mindazok, kik a kérdéses alapitványi helyeket elnyerni óhajtják, hogy a felvételekben felsorolt kellékeket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához czimzetten folyó évi julius hó 5-ik napjának d. u. 5 óráját alulirotthoz annyival is inkább nyujtsák be, mivel hiányosan felszerelt vagy későn érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak. Nagyvárad város tanácsának 1900. évi május hó 7-én tartott üléséből. Dr. *Bulyovszky* József, polgármester.

* **Szlavianszky Nadina hangversenye.** A szépséges szép orosz énekesnő nagy daltársulatával ma érkezik városunkba, hogy egyetlen hangversenyét megtartsa a Kereskedelmi Csarnok disztermében. A hangverseny programmja, mint azt már végleg megállapitották a következő:

I. rész:

1. Orosz katonai induló, Szlavianszky Nadina.
2. Régi orosz népdalok. Vegyes kar. Szlavianszky Nadina.
3. A kovács. Nemzeti dal. Szlavianszky Nadina.
4. Elrejtem a gyürümet. Népdal, Szlavianszky Nadina.

II. rész:

A Balalaika zenekar hangversenye.

1. A hold világit. Nemzeti dal Andrefftől.
2. Katona-dal. Szlavianszky Nadinától.
3. Barinja. Tánczdal.

III. rész:

1. Legenda. Tschaikovszkytól.
2. A köd leszáll. Wilboa.
   Két holló beszéli. Dargomigsky.
3. Piros Sarafán. Warlamoff.
4. Ei Uchnem, a volgai halászok világhirü dala, vegyes karra alkalmazta Warlamoff.

* **Az iparpártolás és a kereskedők.** *Hegedüs* Sándorné, a magyar nők iparpártoló bizottságának elnöke a következő levelet küldte a budapesti kereskedelmi egyesülethez:

A magyar nők állandó iparpártoló bizottsága nevében van szerencsém a tekintetes elnökség nagybecsü figyelmét arra a mozgalomra irányitani, mely a magyar ipar termékeinek minél hathatósabb fölkarolását és terjesztését czélozza. E mozgalomban igen fontos tényezőnek ismertük fel a magyar kereskedő osztályt, melynek közremüködésétől a legtöbbet kell várnunk. És bár ismerjük a mi kereskedőink hazafias érzését és a magyar ipar pártolása érdekében eddig is kifejtett sikerteljes közremüködését, mégis elengedhetlen kötelességünknek tartjuk a tisztelt elnökséget fölkérni, hogy a május 12—28-ig a városligeti iparcsarnokban rendezendő honi szövő-, fonó-, ruházati- és bőrdiszmü kiállitást különös figyelmére méltatni s arra összes tagjainak figyelmét körlevélben nyomatékosan felhivni sziveskedjék,

Mert azt kérjük és várjuk a t. kereskedő uraktól, hogy üzletükben mindig előkelő és bőséges helyet biztositsanak a magyar czikkeknek, hogy ők hivják föl alkalmas módon a fogyasztó közönség figyelmét a magyar czikkekre, mert az iparosnak födolga a jó és versenyképes áru előállitása, ennek a legszélesebb körökben való terjesztését azonban csakis a kereskedők erélyes és céltudatos, kitartó és rendszeres közremüködésétől várhatja.

Ezért nemcsak azt kérjük, hogy a t. kereskedő urak esetleg az iparosnak az áru előállitására nézve adandó jó tanácsok és instrukcziók által mindent elkövessenek a magyar czikkek kelendőségének hathatós előmozditása érdekében, hanem azt is, hogy tulajdonképpen ők hóditsák meg folytonos tájékoztatásaik és buzditásaik által a fogyasztót a magyar czikkek rendszeres vásárlása és terjesztése ügyének és végre, hogy a fogyasztó közönség legszélesebb rétegeit érdekbe vonják s érdeklődésüket megfelelő módon és eszközök révén állandóan ébren is tarthassák.

Ily irányban kérjük szives közremüködésüket s hogy az összetartó kapocs bizottságunk és a t. kereskedő-egyesület között állandósitható és a további akczió részleteiben is érvényesithető legyen, kérem, hogy bizottságunkban a t. egyesület magát 3 taggal képviseltesse.

A tisztelt egyesület további szives értesitését kérve, vagyok

honleányi üdvözlettel

Budapesten, 1900. május 1.

A magyar nők állandó iparpártoló bizottsága nevében:

Hegedüs Sándorné, s. k.
elnök.

* **Vasuti szerencsétlenség.** Megdöbbentő hirt hozott a táviró, mely nem kevesebb, mint *tizenegy ember* szerencsétlenségről ad hirt, kik közül hatan sulyosan sebesültek meg. A szerencsétlenség *Gilvács* állomáson történt, hova tegnapelőtt este a nagykároly—somkuti vonat a rendes időben érkezett. A bejárati váltónál eddig ismeretlen okból három személy, egy kalauz és teher kocsi kisiklott. A kisiklás oly szerencsétlenül történt, hogy az utasok közül hatan sulyosan és öten könnyebb sérülést szenvedtek. A sebesülteket első segélyben a pályaorvos részesitette, a sulyosabban sérült utasokat a szatmári kórházba szállitották.

* **Szerencsétlenség a viharágyuval.** Nagy közönség verődött össze tegnap délután Ó-Budán a *Wittinger*-féle vendéglő mellett elterülő térségen. Csodát akartak látni. *Heikhal* Sándor akart ugyanis megbirkózni az ur Istennel. A vihart akarta elkergetni, s szétforgácsolni a sürü fekete felhőket. Egy hatalmas viharágyut állitott fele czélból, a melylyei a gyorstüzelést kellett volna bemutatnia. A mutatvány azonban nem sikerült, s az égiek győztek. A viharágyu hátrafelé sült el, s a produkczió csaknem életébe került *Heikhal*-nak. A mikor ugyanis a gyujtó-zsinórral babrálgatott, az ágyu szétrobbant, s Heikhalt a földre sujtotta. A szerencsétlen ember kezén és testének több részén oly sulyos sérülést szenvedett, hogy a Margitkórházba kellett szállitani.

A 170,955 számu óra.

Nagyvárad, május 14.

Angol bünügyi regényekben olvashatók csak olyan nyomozások, a milyet a *nagyváradi rendőrség* vitt véghez a napokban, azzal a különbséggel, hogy az angol bünügyi regények nagyrészt a fantázia müvei, ez a nagyváradi nyomozás pedig szóról-szóra valóság.

Az érdekes nyomozás előzménye az, hogy a mult év julius havában *Debreczenben Seffer* Mihály órás boltját éjjel álkulcscsal valami ismeretlen tettes fölnyitotta és ellopott onnan 100 frt készpénzt, egy aranygyürüt és egész csapat ezüst remontoir órát. A debreczeni rendőrség a lopott tárgyak jegyzékét megküldte a nagyváradi rendőrséghez is, a mely azután a saját hatáskörében szintén meginditotta a nyomozást a tettes kézrekeritésére.

A lopott dolgok jegyzékét mindenekelőtt megküldte az összes nagyváradi zálogházaknak, mint már az ilyen alkalomkor szokásos.

Csaknem egy év mult el minden eredmény nélkül, mig végre nehány napja *Klein* M.

Kossuth Lajos-utczai zálogházában egy kőmüves segéd akart becsapni egy órát, melynek 170,955. száma megmutatta, hogy a debreczeni meglopott órás üzlet tulajdonát képezte valamikor. A zálogházas erről rögtön jelentést tett a rendőrségnél, mely aztán kérdőre vonta a tulajdonost. A kőmüves segéd tisztességében nem lehet kételkedni, ő ugyanis megmondta, hogy az órát egy másik kőmüves segédtől vette. A rendőrség ezt is kérdőre vonta, ez pedig azt vallotta, hogy a 170,955. számu órát egy *cserepezőtől* vette.

A rendőrség tovább ment a nyomon s előkeritette a cserepezőt is.

A nyomozásnak azonban még itt sem szakadt vége. A cserepező ugyanis előadta, hogy *ő a mult év julius havában* egy lakatos mesteremberrel találkozott össze az utczán. A mesterember nagyon panaszkodott előtte, hogy nem tud munkát kapni, daczára annak, hogy már több hete van Nagyváradon és igy kénytelen eladni ezüst óráját, meg az aranygyürüjét. A cserepező kapott az alkalmon s megvette az ezüst remontoir órát és arany gyürüt 5 forint 50 krért egész jóhiszeműleg.

Itt a nyom eleddig megszakadt, de nem egészen. Mi nem akarunk a nyomozás elébe vágni, azért nem mondunk erről a nyomozásról egyelőre többet.

EGYESÜLETEK.

—

Az orvos egylet gyülése. Vettük a következő meghivót: *A »Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész és Természettudományi Egylet«* f. évi május hó 15-én délután 4 órakor saját helyiségében évi közgyülését tartja, a melyre az egylet tagjait ezennel tisztelettel meghivom. *Tárgysorozat*: 1. Elnöki megnyitóbeszéd, tartja dr. Konrád Márk, elnök. 2. Titkári jelentés, irta dr. Edelmann Menyhért, titkár. 3. Pénztári jelentés, felolvassa Heringh Sándor. 4. A könyvtáros jelentése. 5. A tisztviselők és a választmány megválasztása. 6. Emlékbeszéd néh. Nogáll János püspök, egyleti tag felett, irta dr. *Grósz* Albert. 7. Emlékbeszéd néh. dr. Korda Kálmán egyleti tag felett, irta dr. Fráter Imre. 8. Emlékbeszéd néh. Vadász Albert egyleti tag felett, irta Edelmann Menyhért. Nagyvárad, 1900. május hó 10-én. Dr. *Edelmann* Menyhért egyleti titkár.

Kath. tanitók gyülése. A szatmár-ugocsamegyei róm. kath. néptanitó-egyesület f. évi rendes közgyülését május hó 29-én, kedden délelőtt 10 órakor tartja meg Szatmáron a »Czeczil-egylet« helyiségében.

IRODALOM.

—

A Magyar Géniusz e heti Munkácsy száma, szenzációs tartalmával válik ki a többi lapok közül. *Jókai* Mór, *Szél* Kálmán, *Hegedüs* Sándor, *Tisza* Kálmán, báró *Dániel* Ernő, *Perczel* Dezső, *Kossuth* Ferencz, *Hegyi* Aranka, *Benczur* Gyula s kivülök a müvész, iró és politikai világ kitünőségei irtak emléksorokat a nagy halottról. Rendkivül érdekesek a megemlékezések és azt hisszük, hogy a közönség a legnagyobb érdeklődéssel fogja olvasni őket. Ha még hozzá vesszük, hogy sok intim vonást jegyzett fel Munkácsyról a Magyar Géniusz friss száma és a mester mintegy hatvan müvénekreprodukcióját adja — elmondható, hogy szebb és érdekesebb olvasmányt kivánni sem lehet. A Magyar Géniusz e száma 20 krért kapható minden könyvkereskedésben és Budapesten *Schenk* Eerencz bizományosnál (Ujvilág-utcza 17.)

———

TANUGY.

—

A tankerületi főigazgató köruton. *Nátafalusy* Kornél kir. tanácsos, tanker. főigazgató f. hó 12-én befejezvén a Temesvármegye területén fekvő öt középiskola revizióját, ma kedden *Belényesbe* utazott, hogy az ottani g. kath. főgymnasium felett tartson szemlét.

Iskolalátogatás. *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő az elmult héten meglátogatta a bihari iskolákat, ezek között az ottani r. kath. iskolát is. Ez iskolát *Fejér* Nándor isk. igazgató, kiérdemült esp. plebánossal és a községi jegyzővei látogatta meg. Mintegy óra hosszáig kérdezte különféle tantárgyakból a gyermekeket s az értelmes feleletekkel igen meg volt elégedve s elismerését nyilvánitotta az iskola derék tanitójának *Belovits* Antalnak ugy a tapasztalt rend, mint a kiváló eredmény felett. Jutalmakat is osztott ki a jelesebb tanulók között a Népnevelési egylet adományából, két tanuló egy-egy koronát, kettő pedig diszkötésü könyvet kapott.

Iskolaszéki gyülés. A községi iskolaszék tagjait a f. hó 17-én délután 4 órakor a városháza tanácstermében tartandó *választó* és rendes iskolaszéki gyülésre tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1900. május 14. Dr. *Sipos* Árpád, iskolaszéki elnök.

ZENE és MÜVESZET.

—

A zeneiskola hangversenye. A »*Nagyváradi Zenekedvelők Egyesülete*« által *létesitett* és *fenntartott* zeneiskola növendekeivel f. hó 13-án tartották meg a szokásos nyilvános hangversenyt, a »*Kereskedelmi Csarnok*« disztermében. Örömmel és elismeréssel konstatáljuk, hogy *teljes sikerrel*. Közönség is volt nagy számmal, eredmény is volt olyan, melylyel a szülők és a tanárok meg lehetnek elégedve.

Mert a mit a tanulók betanultak, az nem volt ez alkalomra betanult *mutatvány*, hanem gondos, lelkiismeretes tanitás eredménye, mely arról tanuskodott, hogy a tanitványok kitünő vezetésben részesülnek a zeneiskolában.

Az *együttes*, — valamint a *soló* előadásokból meg lehetett állapitani a fokozatos haladást, sőt több tanuló *feltünő* előmenetellel lepte meg a hallgatóságot, Ezek közzül a már ismert *Fényes* Márta (»Csárda jelenete«, *Hubay* Jenőtől), igen ügyes hegedü játéka, ragadta lelkes elismerésre a közönséget. *Schwartz* Juliska, mestere: *Vomácska* J. karmesternek hangverseny-keringőjét játszotta meglepő erővel és készültséggel. *Feinsilber* Irén Beriott ballettjét hegedülte gondos betanulással és fényes előadással. Zongorán játszottak: *Békési* Piroska, *Molnár* Laura és *Katona* Ilonka, *Rafael* Irma és *Frantzely* Gabriella, mindannyian élénk tetszés mellett. A *zenekar Vomácska* vezetése alatt *Major* Gyula serenádéját, — *Herncsirek* I., dirigálásával: »A vándor czigányzenekar« cz. szerzeményét játszotta szépen, egybevágón. *Peiser* Sarolta szabatos zongorajátékát vonós zenekar kisérte. *Mendelsohn* symphoniájából: *Homonnai* Albert, *Moess* Károly, *Hendel* József és *Schwartz* Géza játszottak kellemes részletet.

Perl Ferencz magyar népdalokat játszott czimbalmon.

Minden darab után élénk elismerés és taps nyilatkozott, mely nemcsak a szorgalmas haladó tanitványoknak, hanem a *derék és lelkiismeretes* tanári karnak, *Winkler* Mártha k. a., *Vomácska* József, *Herncsirek* István, valamint az ügybuzgó *Réz* Mihály igazgatónak is szólott.

Vomácska karmesternek tanitványai szép babérkoszorut adtak át, szives üdvözlő szavak kiséretében.

A hanversenyen megjelentek: *Mezey* Mihály, a Zenekedvelők Egyesületének elnöke, *Moess* Károly, *Gerő* Ármin, *Peiser* Károly, *Radó* Ignácz, *Materny* Imre, *Winkler* Lajos, *Kutka* N. *Réz* Mihály egyesületi igazgató és még számos zenebarát.

Igazságszolgáltatás.

—

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

2892 Öcsödi volt urbéresek legelő illetőségének tkv. ügye — helyben hagyva.

856 Blantz Manó — Kováts Pál — helyben hagyva.

932 Aradi Polgári takarékpénztár — Burnacs Sebő — helyben hagyva.

Előadó: *Urbán Adolf.*

49 Kiss Jánosné sulyos testi sértés, hatóság elleni erőszak stb. — helybenhagyva.

322 b Nagy Lajosné emberölés — helybenhagyva.

328 Boncz Katicza testi sértés — részben megváltoztatva.

341 Barabás János lopás — részben megváltoztatva.

Előadó: *Poynár Dénes.*

262 Szilágyi István sulyos testi sértés, zsarolás — helybenhagyva.

396 F. Kovács János lopás — részken megváltoztatva.

402 Faur Nibifor és társai lopás — rendelet.

404 Morzsik Juan közokirat hamisitás — részben megváltoztatva.

479 Borsódi József — nyilvános becsület sértés — helybenhagyva.

481 Németh Mihályné — magán okirat hamisitás — helybenhagyva.

386 Bende József — ingatlan vagyon rongálás — helybenhagyva.

TAVIRATOK.

—

A király Münchenben.

Budapest, május 14. (Saját tud. táv.) A király junius hó 2-án Münchenbe megy, hogy jelen legyen *Ruprecht* bajor herczeg és Gabriella főherczegnő esküvőjén.

34.4%

Budapest, május 14. (Saj. tud. táv.) A kvótabizottságok hetes albizottságai ma délután tartottak értekezletet, mely alkalommal ugyanoly eredményre jutottak mint a mult év novemberében. Megállapodtak ugyanis osztrák részről 65.6% és magyar részről 34.4% quótában.

A szocziáldemokraták és az inkompatibilitás.

Budapest, május 14. (Saj. tud. táv.) A szocziáldemokraták legközelebb minden pártból tömeges inkompatibilitási eseteket fognak bejelenteni.

Részvétnyilvánitások.

Bécs, május 14. Esterházy Móricz gróf özvegye férje elhunyta alkalmából számos részvéttáviratot kapott. O felsége főhadsegédével, Paar gróffal igen meleg hangu részvéttáviratot intéztetett az özvegyhez. Részvéttáviratok érkeztek továbbá a főherczegek nagy részétől,

Széll Kálmán miniszterelnöktől és a magyar főnemesség számos tagjától. A koporsót tegnap zárták le. Ma délben egyész csöndben beszentelik a halottat s azután Pápára viszik.

A konzervativek és naczionalisták győzelme Párisban.

Páris, május 14. A mai 30 községi pótválasztáson *19 naczionalistát* választottak meg, a többiek különféle pártárnyalatu republikánusok, szoczialisták stb. Lucipia, a községtanács volt elnöke Dausset naczionalista jelölttel, a hazafiak ligájának titkárával szemben megbukott.

Páris, május 14. Az est nyugodt volt. A választásokban résztvevő választók száma óriási volt. A naczionalisták győzelmei, különösen Dausset megválasztása Lucipia ellenében, tüntetésekre adtak alkalmat. A boulevardokon temérdek antiszemita gyülekezett össze. A Libre Parole szerkesztősége előtt tüntettek a Ligue de la patrie francaise jelöltjének megválasztása örömére. Komoly inczidens nem fordult elő.

Páris, május 14. A város még most is nyugodt. A lapok szerkesztőségei előtt kevés élénkség uralkodik. Különféle kiáltások hangzanak, de nevezetesebb inczidens nem fordult elő.

Páris, május 14. A községi pótválasztások a vidéki városokban is nyugodtan folytak le. Az eredmény nem igen változott. Algirban a zsidóellenes lista győzött. Rennesben a függetlenek vannak többségben. Általánosságban a republikánusok győztek.

Páris, május 14. A naczionalista és konzervativ lapok gratulálnak maguknak a párisi községi választások eredményéhez, a mely a községtanács *80 mandátuma közül 50-et* biztosit nekik az ő számitásuk szerint. A republikánus, radikális és szoczialista lapok elismerik, hogy komoly vereséget szenvedtek Párisban, ezt azonban bőven ellensulyozzák a vidéken aratott győzelmeik.

A dél-afrikai háboru.

London, május 14. A Reuter-ügynökség jelenti Maszeruból: Rundle és Brabant táboroknak egy sorban nyomulnak előre. Azt hiszik, hogy most a Leeu folyó mellett táboroznak. Roberts lord gyors előnyomulása nagy hatást tett az oranjei burokra, a kik Clocolan és Norannaberg mellett állottak. Azonnal szétmentek minden irányba. Sok asszony egyedül maradt visszsza a farmokon. Meglehet ugyan, hogy az angolok még erős ellentállásra találnak, de nem valószinü, hogy előnyomulásukat megakasztják a búrok. Egyes búr kommandók még készek előnyomulni az angolok harczvonalának gyöngébb pontjai ellen.

London, május 14. A Reuter-ügynökség jelenti Tabanehuból: Mikor az angolok tegnap megtudták, hogy egy búr kommandó a Crinoline dombon, Ladybrandtól északra 15 mértföldnyire táboroz, egy nagyobb angol sereg ágyukkal földeritő szolgálatra indult. A búrok azonban időközben már elhagyták hadállásukat és mint benszülöttek jelentik, a Magualling-hegyek felé vonultak.

Kroonstadt, május 14. A lovas-zászló átadta a várost Roberts lordnak. A búrok visszavonultak a Vál folyóhoz, a hol elsánczolják magukat.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 14.

Osztrák hitel	722.80
Magyar hitel	728.50
Allamvasut	633.50
Rimamurányi	597.50
Magyar jelzálog	454 50
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, május 14.

Buza októberre	7.95
Buza áprilisra	7.77
Uj tengeri	5.61
Rozs okt.	7.03
Zab okt.	5.28
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 14-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.40
Magyar koronajáradék	92.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,/00%	101.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.50
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.10
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	94.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	164.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.—
Osztrák járadék papirban	98.30
Osztrák járadék ezüstben	98.—
Osztrák járadék aranyban	97.30
Osztrák korona járadék	98.—
Osztrák államsorsjegyek	135.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.80
Magyar hitelbankrészvény	729.—
Osztrák hitelintézet részvény	724.—
Párisi vista	96.40
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.26
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.70
20 márkás arany	23.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k. p. u.—Nagyvárad—Kolozsvár

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
B.-Pest kpu.	ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	— —
Rákos	»	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	— —
Újszász	»	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55	— —
Szolnok	»	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	— —
Szajol	»	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	— —
P.-Ladány	»	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd	»	— —	2 12	— —	12 07	— —	5 11
Sáp	»	— —	2 27	†5 48	12 24	— —	5 32
B.-Ujfalu	»	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58
M.-Péterd	»	— —	3 00	— —	1 00	— —	6 15
M.-Keresztes	»	— —	3 12	— —	1 14	— —	6 31
Bors	»	— —	3 25	— —	1 28	— —	6 50
B.-Püspöki	»	11 48	3 32	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad	érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad	ind.	12 16	3 58	— —	2 06	2 18	12 25
V.-Velencze	»	— —	4 05	— —	2 30	2 25	12 32
F.-Vásárhely	»	— —	4 16	— —	2 41	— —	12 45
M.-Telegd	»	12 48	4 38	— —	3 03	2 50	1 12
Élesd	»	†1 02	4 56	— —	3 21	†3 04	1 37
Rév	»	1 26	5 20	— —	3 45	3 26	2 10
Csucsa	»	2 16	6 31	— —	4 53	4 16	3 49
B.-Hunyad	»	2 49	7 16	— —	5 32	4 52	4 48
Jegenye	»	3 15	7 49	— —	†6 01	— —	5 34
Kolozsvár	érk.	3 50	8 33	— —	6 59	5 55	7 04

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
Kolozsvár	ind.	— —	5 23	7 00	12 32	6 13	11 01	
Jegenye	»	— —	†6 11	7 59	†1 14	7 16	— —	
B.-Hunyad	»	— —	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	
Csucsa	»	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	
Rév	»	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	
Élesd	»	5 51	†7 59	10 25	†3 15	9 49	†1 48	
M.-Telegd	»	6 21	8 11	10 42	†3 28	10 07	2 01	
F.-Vásárhely	»	6 49	— —	11 01	— —	10 27	— —	
V.-Velencze	»	7 02	8 32	11 10	— —	10 37	2 25	
Nagyvárad	érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	
Nagyvárad	ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 01	2 38	
B.-Püspöki	»	2 36	8 52	11 47	— —	11 14	— —	
Bors	»	2 47	— —	11 54	— —	11 22	— —	
M.-Keresztes	»	3 12	— —	12 05	— —	11 37	— —	
M.-Peterd	»	3 30	— —	12 17	— —	11 59	— —	
B.-Ujfalu	»	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	
Sáp	»	4 39	†9 38	12 47	— —	12 25	— —	
Báránd	»	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —	
P.-Ladány	»	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	
Szajol	»	— —	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	
Szolnok	»	— —	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	
Újszász	»	— —	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	
Rákos	»	— —	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	
B.-Pest kpu.	érk.	— —	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
P.-Ladány ind.	4 08	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Debreczen »	5 14	2 33	6 23	11 44	3 36	6.7 41
Érmihályf. érk.	†6 35	3 57	— —	1 —	4 58	— —

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Érmihályf. ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	— —
Debreczen »	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01
P.-Ladány érk.	— —	1 45	5 03	3 40	11 28	9 48

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v.	V. v.
Debreczen i.	8 35	4 31
Sáránd »	9 28	5 16
H.-Bagos »	9 41	5 16
H.-Pályi »	10 05	5 48
M.-Pályi »	10 20	5 59
N.-Léta-Vértes érk.	10 48	6 18

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta.

	V. v.	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05	
M.-Pályi »	5 47	1 30	
H.-Pályi »	6 03	1 48	
H.-Bagos »	6 18	2 05	
Sáránd »	6 40	2 29	
Debreczen é.	7 18	3 13	

Sáránd—Derecske.

Sáránd	ind.	9 38 5 26
Derecske	ér.	9 57 5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske	in.	6 00 1 49
Sáránd	érk.	6 20 2 09

Nagyvárad—Szeged—Rókus.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	6 05	9 15
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba	ind.	2 10	7 41	4 44
Orosháza	»	3 10	9 10	5 50
H.-M.-Vásárhely	»	4 00	10 02	7 00
Szeged-Rókus	érk.	4 35	10 55	7 55

Szeged—Rókus—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40
H.-M.-Vásárh.	»	4 38	11 05	7 50
Orosháza	»	5 41	11 54	9 20
Csaba	érk.	6 35	12 49	10 40
Csaba	ind.	7 00	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	7 56	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Less	»	9 04	5 00	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	6 05	9 15
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba	ind.	2 23	7 18	4 32
Kétegyháza	»	2 54	7 45	5 38
Arad	érk.	3 55	8 48	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 35
Kétegyháza	»	6 14	11 31	10 54
Csaba	érk.	6 40	12 57	11 24
Csaba	ind.	7 00	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	7 56	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Less	»	9 04	5 00	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.